

Ніжейко К. А.

*доктор філософії з міжнародних економічних відносин,
старший викладач кафедри світової економіки,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

Степова Д. Ю.

*здобувачка освітнього ступеня “Бакалавр”,
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-558-0-41>

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МІЖНАРОДНИЙ ІТ-РИНОК

Штучний інтелект (ШІ) став ключовим фактором трансформації глобальної економіки та ІТ-сфери. Його використання змінює підходи до виробництва, управління, комунікацій і торгівлі послугами. Сучасний міжнародний ІТ-ринок характеризується швидкою цифровізацією, підвищенням ролі аналітичних систем, автоматизації процесів і появою нових бізнес-моделей, орієнтованих на дані. За прогнозами *Gartner Research (2024)*, до 2030 року обсяг ринку рішень на базі ШІ сягне понад 1,3 трлн доларів США [1].

Структурні зміни міжнародного ІТ-ринку під впливом ШІ відбуваються не лише тому що він стимулює інновації, але й тому що він фундаментально трансформує структуру міжнародного ІТ-ринку у трьох ключових вимірах: продуктовому, географічному та трудовому.

1. Продуктовий вимір. У продуктовому просторі відбувається зсув від класичних ІТ-послуг та програмного забезпечення до інтелектуальних рішень, що інтегрують автоматизацію, аналітику великих даних, генеративні моделі та хмарні сервіси. Компанії-гіганти, такі як Microsoft, Google LLC та OpenAI, створюють екосистеми, що визначають нові стандарти: наприклад, Microsoft у 2024 році інтегрувала продукт Copilot у пакети Microsoft 365, і сегмент «Intelligent Cloud» виявив зростання на 20 % рік до року, із значною часткою зростання від AI-сервісів. Цей продуктовий зсув означає, що бізнес-моделі змінюються: від одноразового продажу ліцензій до підпискових моделей,

від локального ПЗ до хмарних AI-послуг. Наслідком стає ростуча частка «інтелектуального» ПЗ у структурі IT-ринку.

2. Географічний вимір. В географічному вимірі спостерігається зміщення центрів технологічного лідерства. Країни, що інвестують в інновації ШІ (США, Китай, Південна Корея, Ізраїль, країни ЄС), укріплюють свої позиції. Наприклад, нове законодавство ЄС – AI Act (Regulation (EU) 2024/1689) – набрало чинності 1 серпня 2024 року, створюючи правову рамку, яка впливає на глобальні ланцюги створення і постачання AI-систем і змушує компанії враховувати регуляторні бар'єри при виборі локацій для R&D та експорту.

3. Трудовий вимір. Трудова структура IT-індустрії також зазнає трансформації: автоматизація звичайних IT-завдань призводить до скорочення рутинної праці, тоді як зростає попит на фахівців із новими компетенціями: AI Engineer, MLOps Specialist, Prompt Designer, Data Scientist. Наприклад, аналітика показує, що у зв'язку з впровадженням Copilot у Microsoft малі та середні підприємства отримували 20 % зниження операційних витрат та до 6 % приросту чистого доходу.

Також ШІ сприяє розширенню експорту IT-послуг, особливо у сфері консалтингу, розробки ПЗ та аналітики даних. Україна, маючи потужний IT-сектор, активно інтегрує технології машинного навчання та автоматизації у продукти для міжнародних клієнтів. Так згідно з *IT Ukraine Association (2024)*, експорт українських IT-послуг у 2023 році перевищив 7,3 млрд дол. США, з них близько 20 % пов'язано із розробкою та впровадженням рішень ШІ [3].

Поширення застосування ШІ супроводжується низкою викликів та ризиків для IT-ринку: нерівномірний доступ до технологій між країнами; зростання кіберзагроз через використання автономних систем; етичні проблеми (упередження алгоритмів, порушення конфіденційності даних); необхідність перепідготовки кадрів.

Слід зазначити, що експерти OECD (2023) наголошують, що держави мають розвивати політики адаптації робочої сили до нових технологічних реалій, зокрема через підтримку STEM-освіти та програм безперервного навчання [4].

Отже подальший розвиток ШІ визначатиме нову архітектуру міжнародного IT-ринку, перетворюючи його з галузі розробки програмного забезпечення на екосистему інтелектуальних цифрових сервісів, де людський, технологічний і соціальний капітали поєднані в єдину інноваційну модель. Основні напрями такої трансформації:

1. Інтеграція ШІ в усі бізнес-процеси. Сьогодні ШІ поступово переходить із сфери досліджень у стадію масового впровадження у бізнес-процеси компаній різних секторів – від фінансів і логістики до освіти та державного управління. За оцінками **PwC Global AI Study**, до 2030 року глобальний ВВП може зрости на 14 % завдяки впровадженню технологій ШІ, що еквівалентно \$15,7 трлн доданої вартості [2].

2. Розвиток Generative AI. Найдинамічнішим напрямом залишається **Generative AI (генеративний ШІ)** – системи, здатні створювати текст, зображення, код і відео на основі навчальних даних. За прогнозами **Gartner Research**, до 2026 року понад 80 % компаній інтегрують генеративний ШІ у свої продукти чи внутрішні процеси, тоді як у 2023 році цей показник не перевищував 5 % [1]. Компанії-лідери створюють цілі екосистеми генеративного ШІ: **OpenAI** впроваджує модель GPT-4o, представлена у 2024 році, використовується у понад 100 країнах, забезпечуючи мультиканальний доступ до тексту, аудіо й зображень; **Anthropic** (США) розвиває модель Claude 3, що забезпечує підвищену точність у юридичних і наукових запитах; **Google Gemini** інтегрується у всі сервіси Google Workspace, спрощуючи управління проектами, комунікаціями та аналітикою [1].

У результаті формується новий сегмент ринку – **Generative AI as a Service (GAaaS)**, який поєднує хмарні сервіси, API-доступ і модульні рішення. Згідно з дослідженнями **PwC**, це найшвидше зростаючий сегмент цифрової економіки, обсяг якого досягне \$1,3 трлн до 2030 року [2].

3. Посилення ролі людського капіталу. Попри зростання автоматизації, ключову роль у розвитку ШІ відіграватиме **людський капітал**. Компанії дедалі більше інвестують у підвищення цифрових компетенцій персоналу, адже ефективне використання ШІ вимагає не лише технічних знань, а й аналітичного мислення, етики даних, міждисциплінарного підходу. За даними **ОЕСД (2023)**, на одне нове робоче місце, створене завдяки ШІ, припадає в середньому 0,6 ліквідованих, але загальний баланс є позитивним у країнах, де здійснюється перепідготовка кадрів [4]. У цьому контексті Європейська комісія, США та Південна Корея реалізують програми **AI Skills Initiative**, спрямовані на масове навчання фахівців з обробки даних, етики ШІ, управління AI-проектами.

Україна активно долучається до глобального процесу підготовки AI-талентів. У 2024 році **EPAM Systems** запустила програму **AI Academy Ukraine**, метою якої стало навчання понад 1000 українських розробників

сучасним підходам у Data Science, Machine Learning та MLOps. У партнерстві з **IT Ukraine Association** компанія також організувала цикл вебінарів для освітніх установ, щоб розширити доступ до цифрової освіти [3]. Такі ініціативи зміцнюють позиції України як визнаного хабу висококваліфікованих IT-фахівців, здатних працювати з передовими AI-технологіями на світовому рівні.

4. Розвиток партнерств і міжнародної кооперації. Стратегічним трендом стає **поглиблення міжнародних партнерств** між глобальними технологічними корпораціями, дослідницькими центрами та локальними IT-компаніями. Ця тенденція проявляється у спільних програмах обміну досвідом, акселераторах стартапів і спільних лабораторіях ШІ. Так, **Microsoft та OpenAI** у 2024 році розширили спільні інвестиції у розвиток хмарних дата-центрів для моделей ШІ, створивши інфраструктуру Azure AI Supercomputer Network, що забезпечує обчислювальні потужності для компаній по всьому світу [1]. Водночас українські IT-компанії – **SoftServe, Luxoft, Intellias** – укладають партнерства з європейськими університетами для створення центрів дослідження ШІ в Кракові, Львові та Вроцлаві.

5. Стратегічне бачення майбутнього. У довгостроковій перспективі ШІ стане ключовою складовою цифрової економіки, інтегрованою у всі елементи ланцюга створення вартості – від досліджень до кінцевого користувача. Формування стратегій розвитку IT-ринку вимагатиме: поєднання інновацій із етикою та прозорістю ШІ; балансування між автоматизацією та збереженням робочих місць; орієнтації на відкриті платформи та міжнародні стандарти.

Таким чином, ШІ є одним із ключових факторів, що визначають нову структуру міжнародного IT-ринку. Його вплив охоплює всі рівні – від виробничих процесів до міжнародної торгівлі послугами. Змінюється не лише структура попиту та пропозиції, а й характер глобальної конкуренції. Для України інтеграція у світовий ринок AI-рішень відкриває нові можливості для підвищення рівня технологічного розвитку, зростання експорту та формування інноваційної економіки майбутнього.

Література:

1. Gartner Research. Artificial Intelligence Market Forecast 2024–2030. URL: <https://www.abiresearch.com/news-resources/chart-data/report-artificial-intelligence-market-size-global> (дата звернення: 22.10.2025).

2. PwC Global AI Study. Sizing the prize: What's the real value of AI for your business and how can you capitalize? URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3028136> (дата звернення: 22.10.2025).
3. IT Ukraine Association. Annual Report 2024. URL: <https://itukraine.org.ua/report/richnij-zvit-asotsiatsiyi-it-ukraine-2024-full/> (дата звернення: 22.10.2025).
4. OECD. Artificial Intelligence in Society. Paris: OECD Publishing, 2023.
5. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. New York: W. W. Norton, 2024.